

Karacadağ Kalkınma Ajansı Tarafından
Finanse Edilen Şanlıurfa Kültürel Mirasın
Tanıtımı Projesi Kapsamında Yaptırılmıştır

UYGARLIKLAR ŞEHİRİ HARRAN

www.portalurfa.com

T.C.
ŞANLIURFA VALİLİĞİ
İL KÜLTÜR VE TURİZM
MÜDÜRLÜĞÜ

Şanlıurfa © 2015

Şanlıurfa merkeze 48 km. mesafede olan ilçenin yüzölçümü 704 km²'dir. Dünyanın ilk Üniversitesinin Harran'da kurulduğu yönünde araştırmalar vardır. Ebla tabletlerinde (MÖ 3.000) en önemli dini merkezlerden biri olarak Harran'ın adı geçmektedir. Harran'daki Sin tapınağında Hititlerle ile Mitanniler arasında Sin(Ay) ile Şamaş (Güneş) Tanrısı adına bir antlaşma imzalanmıştır. Babil Kralı Nabunid'in ağzından yazılmış adak kitabelerinin okunmasıyla, bu tapınağın Harran'ın içine yaptırıldığı öğrenilmiştir. Harran tarih öncesi çağlardan beri Halaf, Ubeyd, Uruk, Hitit, Hurri, Mitanni, Assur, Babil, Helenistik, Roma, Bizans ve İslam devrinde de Emeviler, Abbasiler, Fatimiler, Zengiler, Eyyubiler ve Selçuklular gibi önemli uygarlıkları sinesinde barındırmıştır. Son olarak; Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi (1517) sırasında Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Harran Genel Görünümü

Harran Şehir Surları ve Kapıları

Farklı kaynaklarda 6 ya da 7 kapısından bahsedilen kesme taşlardan inşa edilmiş surların uzunluğu yaklaşık 4 km, yüksekliği ise 5 m dolaylarındadır. Bugün şehir kapılarından sadece Halep Kapısı ayakta. Kapı alınlığındaki hicri 588 (1192) tarihli kitabede Selahaddin Eyyubi'nin kardeşi el-Melik el-Adil'in adı geçmektedir.

Halep Kapısı

Harran Kalesi

İslami kaynaklarda kalenin yerinde bir Sabii tapınağının bulunduğundan bahsedilmektedir. Emevi halifesi II. Mervan'ın 10 milyon dirhem altın harçayarak yaptırdığı sarayın (744-750), kalenin esasını oluşturduğu tahmin edilmektedir. Düzensiz dikdörtgen planlı kalenin dört köşesinde onikigen birer kule bulunmaktadır.

Harran Kalesi

Harran Höyüğü

Höyükteki kazılarda, MÖ 7. bine Halaf devrine tarihlenen buluntular, Eski Tunç devrine ait figürin ve figürin başları, MÖ 1.950 Eski Assur dönemine tarihlenen silindir mühürler, MÖ 6. yüzyıla tarihlenen Kral Nabunid ve Sin mabedinden bahseden çivi yazılı pişmiş toprak tablet ve adak kitabeleri bulunmuştur. Kazılardan elde edilen eserler Şanlıurfa Müzesi'nde sergilenmektedir.

Harran Höyüğü

Harran Ulu Camii ve Harran Okulu

Emevi Hükümdarı II. Mervan zamanında İslam Devri'nin önemli eserlerinden olan Ulu Cami veya Cennet Camii (MS 744-750) yaptırılır. Caminin doğu cephesi, mihrabı, şadırvanı ve minaresinin büyük bir bölümü korunmuştur. Abbasi Döneminde Caminin kuzeyine medrese hücreleri eklenmiş ve İslamiyet'in ilk üniversitesi oluşturulmuştur. Abbasi Dönemi ile başlayan Harran Okulu, ünlü Tıp ve Matematik bilgini Sâbit bin Kurrâ'nın; dünya ile ay arasındaki mesafeyi ilk olarak doğru hesaplayan ünlü astronomi bilgini El-Battanî'nin; atomun ve cebir ilminin mucidi sayılan Cabir bin Hayyan'ın; ünlü din bilgini Şeyhü'l İslam İbn-i Teymiyye gibi birçok bilim adamının yetiştiği ve ders verdiği okuldur.

Harran Ulu Camii

Harran Kümbet Evleri

Harran'la özdeşleşen kümbetevlerin üst örtüsünde tuğla kullanılmıştır. Evlerin yüksekliği içerden en fazla 5 metredir. Konik külahlar, 30-40 tuğla dizisi ile örülmüştür. Örgüleri düzensiz bir şekilde balçık sıva ile bağlanan üst örtü ve duvarlar, içerden ve dışarıdan yine bu harçla sıvanmıştır.

Harran Kümbet Evleri

Bazda Mağaraları

Bazda mağaraları Harran'a 19 km. uzaklıktadır. Çevredeki Harran, Şuayb Şehri ve Han el-Ba'rur yapıları için yüzlerce yıl taş alınması neticesinde her iki mağarada da çok sayıda meydan ve tünel oluşmuştur.

Bazda Mağaraları

Han El-Ba'rur

Harran'ın 26 km. güneydoğusundaki Göктаş Köyü'nde bulunan Han El-Ba'rur, Eyyubiler dönemine tarihlenmektedir. Harran-Bağdat yolu güzergâhında bulunan yapının giriş kapısı üzerindeki kitabe kervansarayın İsa oğlu İmad oğlu Hacı Hüsameddin Ali Bey tarafından 1219 tarihlerinde yaptırıldığı yazılıdır.

Han El-Ba'rur

Şuayb Antik Şehri

Şuayb Antik Şehri, Han el Ba'rur'dan 13 km. sonradır. Harran'a ise 39 km uzaklıktadır. Şuayb Antik Şehri, Geç Roma dönemine (MS 4-5. yüzyıl) tarihlenen bir yerleşim yeridir. Hz. Şuayb Peygamber'in bir dönem burada yaşadığına inanılır. Buradaki evler tipik Roma evleri tarzında yapılmış olup üçgen alınlıklı, çatılı ve etrafı duvarla çevrili bir avlu ve evin altında yer alan ana kayaya oyulmuş bir kilerden oluşmaktadır. Evler, ızgara planlı sokaklara açılmaktadır.

Şuayb Antik Kenti

Soğmatar Antik Şehri

Şuayb Antik Şehri'nden 18 km. sonra, Soğmatar Antik Şehri'ne varılır. Burası, Harran'a 57 km. mesafededir. Eyyübiye İlçemize bağlı olan Soğmatar Antik Şehri, Harran-Eyyubnebi Turizm yolu güzergâhında olduğu için burada işlenmektedir. Roma dönemine (MS 2. yüzyıl) tarihlenen bölgenin, Abgar Krallığı döneminde Harranlıların Tektek Dağları bölgesinde; ay ve gezegen tanrıları için tapındıkları bir kült merkezi olduğu kabul edilmektedir.

Şamaş ve Sin Kabartması / Soğmatar

Fotoğraflar: Gülcan Acar, İbrahim H. Karaca, Bülent Üçdağ,
Mehmet Sait Rızvanoğlu

Yapım:

